
ACT Monitor 2015

Onderzoek werk en inkomen acteurs

Henk Vinken
Teunis IJdens
Hans Mariën

act
ACTEURSBELANGEN.NL

ACT Monitor 2015

Onderzoek werk en inkomen acteurs

- ACT acteursbelangen
Keizersgracht 676
1017 ET, Amsterdam
www.acteursbelangen.nl
- Amsterdam, 2015
- Door: Pynhula
- Auteurs: Henk Vinken, Teunis IJdens en Hans Mariën
- Vormgeving: De Hazen
- Drukwerk: Drukkerij Dijkgraaf-Rijsdorp, Apeldoorn

INHOUD

INLEIDING

4

WERKZAAMHEDEN

6

INKOMSTEN

9

TERUGBLIK EN VOORUITZICHTEN

13

HOOFDPUNTEN OP EEN RIJ

15

INLEIDING

Acteren is een prachtberoep maar het is geen gemakkelijk beroep. Aan acteurs worden hoge artistieke eisen gesteld en ze zijn over het algemeen hoog opgeleid. Ze genieten echter weinig werk- en inkomenszekerheid. Vast werk bij een gesubsidieerd gezelschap met een behoorlijk salaris op basis van een goede cao is voor steeds minder acteurs weggelegd. Acteurs zijn tegenwoordig veelal zzp'er, zelfstandige zonder personeel (en zonder pensioen) en wisselen kortlopend werk 'in opdracht' af met tijdelijke arbeidsovereenkomsten. Terwijl de gesubsidieerde arbeidsmarkt voor toneelspelers stagneert of kleiner wordt, neemt de vraag naar talent in de brede en diverse entertainmentindustrie alleen maar toe door de snelle ontwikkeling van digitale media. Acteurs moeten voor zichzelf opkomen om een billijke beloning voor dat werk, inclusief rechtenvergoedingen, te krijgen. Kortom: naast de kunst van het toneelspelen op de planken, voor de camera of microfoon of in de 'toegepaste' sfeer moet een acteur ook allerlei andere vaardigheden beheersen om goed werk te krijgen en te houden en om daar financieel redelijk van rond te kunnen komen.

ACT, belangenvereniging van acteurs in Nederland,

biedt individuele leden praktische ondersteuning daarbij en spant zich ook in om de positie van acteurs collectief te versterken. Dat vereist onder meer dat ACT goed zicht heeft én zicht geeft op de veranderende beroepspraktijk en arbeidsmarkt van acteurs in Nederland. Onderzoek naar ontwikkelingen in de theaterwereld, in de podiumkunsten of in de entertainmentindustrie op initiatief van verschillende partijen is een belangrijke bron van informatie en kennis. ACT werkt waar mogelijk actief mee aan zulk onderzoek. Daarnaast wil ACT geregeld, om het jaar, onderzoek laten doen onder haar eigen leden: de ACT Monitor.

De ACT Monitor 2015 bevat de resultaten van het eerste monitoronderzoek dat in maart 2015 in opdracht van ACT werd uitgevoerd door Pyrrhula Research Consultants. ACT heeft bijna 1.100 leden van wie er 1.025 in maart 2015 een geldig e-mailadres hadden: zij kregen allen een link naar de website met de online-vragenlijst. Bijna 430 van hen (43%) bezochten de website, 390 begonnen met het invullen van de vragenlijst (38%) en 244 voltooiden de hele vragenlijst (24%). Vergelijking met het totale ledenbestand wees uit dat vrouwen en jongere leden iets ondervertegenwoordigd waren onder de respondenten. Alle resultaten zijn daarom gewogen naar geslacht en leeftijd. We mogen aannemen dat ze een goed beeld geven van de beroepspraktijk van het hele ledenbestand.

Spelen voor de kost heette het onderzoek naar de beroepspraktijk van acteurs in Nederland dat in 2009 werd gedaan in opdracht van de Stichting Naburige Rechtenorganisatie Musici en Acteurs (NORMA) samen met ACT en de vakverenigingen NTB en FNV Kiem. Het werd uitgevoerd door IVA beleidsonderzoek en advies. In oktober 2009 werden gegevens verzameld over de werkzaamheden, inkomsten en de sociale positie van alle personen die toen in het bestand van NORMA als acteur waren geregistreerd. Ongeveer 3.700 personen werden benaderd, ruim 600 personen (16%) werkten aan de enquête mee. Vragen voor de ACT Monitor zijn grotendeels ontleend aan de vragenlijst van *Spelen voor de kost*. Uitkomsten van beide onderzoeken zijn op die punten met elkaar te vergelijken. Voor vergelijkingen 'in de tijd' geldt echter een voorbehoud. Aangezien de ACT-leden in doorsnee wat jonger zijn dan de acteurs in het NORMA-bestand en ook qua beroepspraktijk afwijken van de 'NORMA-populatie' mogen verschillen tussen 2015 (ACT Monitor) en 2009 (*Spelen voor de kost*) niet zonder meer als veranderingen in de beroepspraktijk en arbeidsmarkt van 'de acteurs in Nederland' worden geïnterpreteerd.

Resultaten van de ACT Monitor 2015 worden in het volgende gepresenteerd in vijf hoofdstukken:

- *Profiel van ACT-leden:* naar hoofdberoep, opleiding, leeftijd, geslacht, lidmaatschap van organisaties en wijze van beroepsuitoefening.
- *Werkzaamheden:* wat doen ACT-leden voor werk, in welke 'typen acteurs' zijn ze op grond daarvan te verdelen, en hoe komen ze aan werk?
- *Inkomsten:* wat verdienen acteurs met acteerwerk en met andere activiteiten, en kunnen ze daar financieel van rondkomen?
- *Terugblik en vooruitzichten:* namen de inkomsten uit acteerwerk en ander werk de afgelopen vier jaar toe of af, en wat zijn de vooruitzichten voor de komende twee jaar?
- *Hoofdpunten op een rij.*

PROFIEL

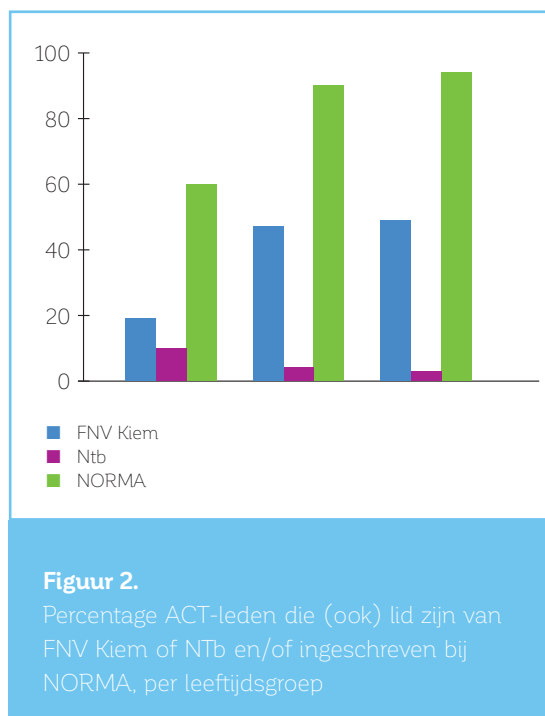
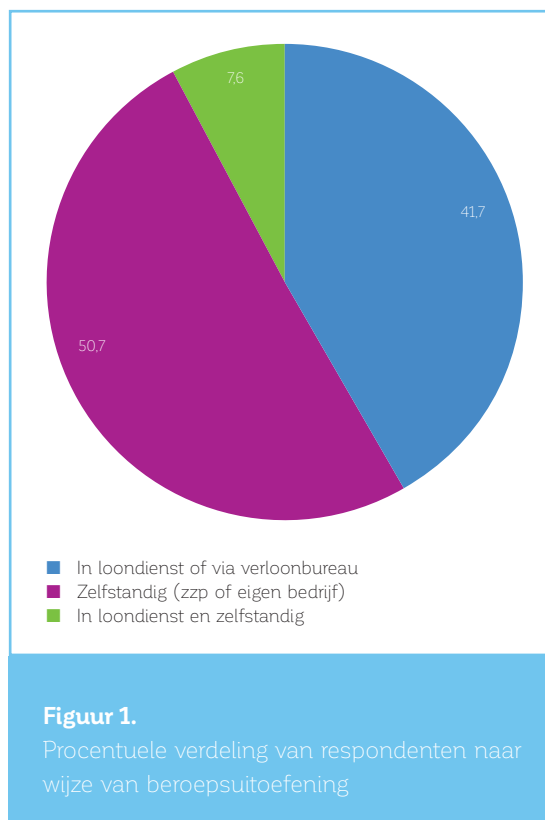
Beroep: acteur. Acht op de tien ACT-leden (80%) noemt zich acteur van beroep. Anderen noemen synoniemen (toneelspeler) of specificaties (bij voorbeeld stemacteur) of vermelden combinaties zoals acteur/theatermaker of acteur/docent en acteur/regisseur. Onder hoofdberoep verstaat bijna iedereen (84%) dat ze daar de meeste tijd aan besteden en er hun brood mee verdienen. Er worden veel minder beroepen *buiten* het theatervak genoemd dan bij *Spelen voor de kost*. ACT-leden onderscheiden zich op dit punt dus van 'NORMA-populatie' die hierin kennelijk minder homogeen is.

Opleiding: hbo-theater. Ongeveer 80% van de ACT-leden heeft een hbo-theateropleiding gedaan. Alumni van de theateropleiding in Amsterdam (43%) vormen de grootste groep, gevolgd door Maastricht (25%), Arnhem (14%), Utrecht (11%) of Eindhoven (8%). De meesten hebben de studierichting acteur (83%) gedaan. Bijna iedereen heeft de theateropleiding afgesloten met een diploma (92%). Bijna een derde heeft ook nog een andere beroepsopleiding op het gebied van theater, film of televisie gedaan. Bij *Spelen in de kost* was het aandeel van hbo-afgestudeerden lager (68%).

Mannen en vrouwen vormen respectievelijk 49% en 51% van de ACT-leden en de **gemiddelde leeftijd** van ACT-leden is 40 jaar. In dit rapport worden drie leeftijdsgroepen onderscheiden: tot 35 jaar (41%), van 35 tot 54 jaar (45%) en 55 jaar of ouder (14%).

Zelfstandig of in loondienst. Iets meer dan de helft (52%) van de ACT-leden oefent zijn of haar beroep als zzp'er (of freelancer), ruim een derde (36%) is in loondienst werkzaam. Een kwart van de ACT-leden werkt via een verloonbureau, en 14% werkt (ook) als zelfstandig acteur in een eigen productie. Het aandeel van werk in loondienst lijkt sinds *Spelen voor de kost* (2009) iets verder te zijn gedaald: van 42% toen naar 36% nu; maar bij deze vergelijking past een voorbehoud vanwege de verschillen tussen de onderzoekspopulaties toen (NORMA) en nu (alleen ACT).

Lidmaatschap van andere organisaties komt veel voor. Acht op de tien ACT-leden zijn ingeschreven bij NORMA, 36% is tevens lid van FNV Kiem en 7% van de Ntb. Het aandeel van NORMA-ingeschrevenen en FNV Kiemleden is onder de jongere ACT-leden (jonger dan 35 jaar) duidelijk *lager* dan onder de wat oudere acteurs, terwijl de kleine groep die tevens lid is van de Ntb vooral tot de jongere ACT-leden behoort.

WERKZAAMHEDEN

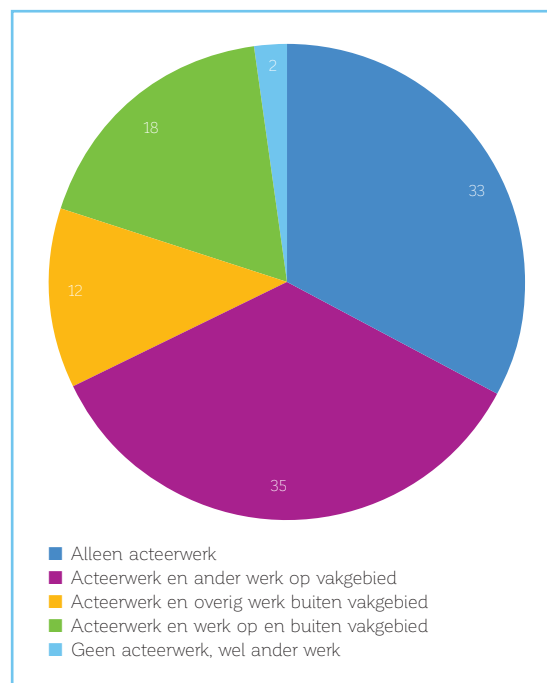
Werkzaamheden van acteurs (in maart 2015) zijn in drie hoofdsorten te verdelen:

- nagenoeg alle ACT-leden (98%) doen *acteerwerk* en verdienen daar geld mee: in het theater, voor de camera, in de studio, of als rollenspelacteur bij bedrijfstrainingen en dergelijke;
- bijna twee derde (63%) doet (ook) *ander betaald werk op het vakgebied*, zoals lesgeven (theater, drama), regisseren, produceren en dergelijke;
- en een derde (32%) heeft (tevens) *overige betaalde werkzaamheden buiten het vakgebied*, bijvoorbeeld in de horeca of als postbezorger.

Alléén acteerwerk heeft een derde van de ACT-leden, ruim een derde acteerwerk én ander werk op het vakgebied en ruim een tiende (12%) combineert acteerwerk met overig werk buiten het vakgebied. Tot slot doet bijna een vijfde (18%) alle drie de soorten betaald werk.

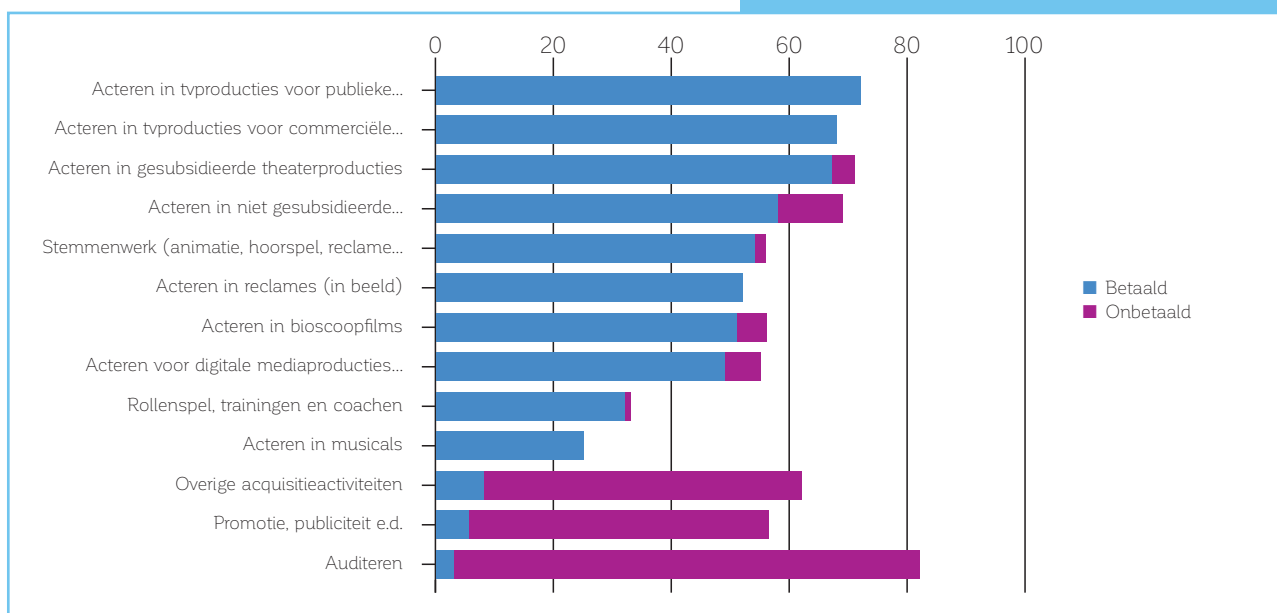
De meest voorkomende (betaalde)

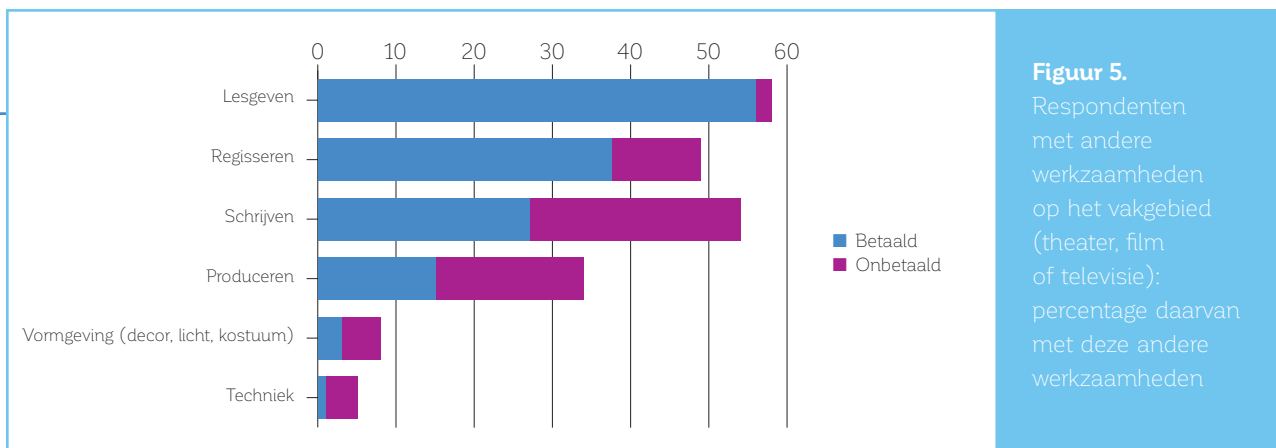
acteerwerkzaamheden zijn acteren in tv-producties voor publieke omroepen, voor commerciële omroepen en in gesubsidieerde theaterproducties: dat doet telkens ongeveer 65% van de ACT-leden. Daarna komen stemmenwerk, acteren in reclames en acteren in bioscoopfilms, elk tussen 45% en 50%. Iets minder dan 40% van de ACT-leden doet (ook) betaald acteerwerk voor digitale mediaproducties en ruim een vijfde acteert in musicals. Een kwart werkt (ook) als rollenspelacteur voor bedrijfstrainingen en dergelijke. Bijna iedereen heeft ook onbetaalde werkzaamheden als acteur, vooral auditeren, overige 'acquisitie' en promotie en publiciteit. *Spelen voor de kost* liet in 2009 ongeveer dezelfde percentages voor betaalde en onbetaalde werkzaamheden zien.

Figuur 3.
Procentuele verdeling van respondenten naar soort betaald werk

Figuur 4.
Percentage respondenten met deze betaald en onbetaalde werkzaamheden als acteur

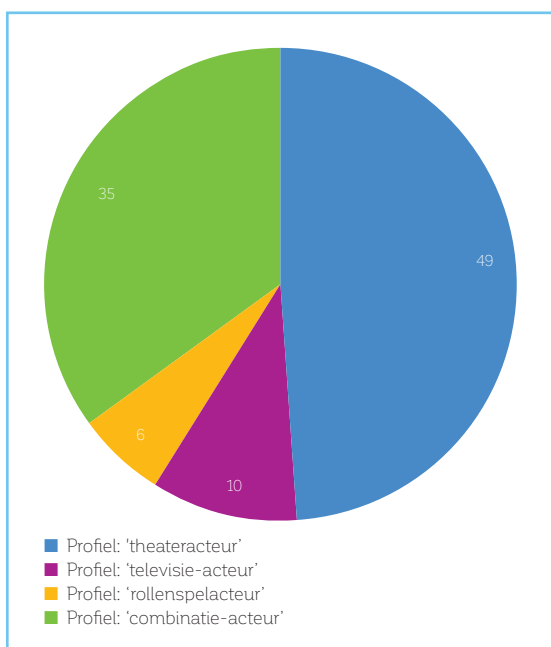

Figuur 5. Respondenten met andere werkzaamheden op het vakgebied (theater, film of televisie): percentage daarvan met deze andere werkzaamheden

Ander werk op het vakgebied (theater, film en televisie) heeft zoals gezegd bijna twee derde van de ACT-leden. Door deze leden wordt lesgeven (56%) het vaakst genoemd als betaald ander werk, gevolgd door regisseren (38%), schrijven (28%) en produceren (15%). Die laatste twee zijn ook betrekkelijk vaak onbetaald werk. Ook hierin wijken de nu bevraagde ACT-leden weinig af van de respondenten van *Spelen voor de kost* in 2009. Techniek en vormgeving zijn meestal eveneens onbetaalde activiteiten: vermoedelijk gaat het hier om werk voor eigen producties als theatermaker.

Overige werkzaamheden buiten het vakgebied heeft bijna een derde van de ACT-leden, meestal naast of afwisselend met werk als acteur en/of lesgeven, regisseren, schrijven en dergelijke. Hiervan doet 14% horecawerk, maar ook lesgeven (anders dan drama- of theaterlessen dus) en presentaties geven worden genoemd.

Figuur 6. Procentuele verdeling van respondenten naar acteursprofiel

De meeste tijd wordt door ACT-leden besteed aan betaald acteerwerk: gemiddeld 21 uur per week. Aan ander betaald werk op het vakgebied (theater, film of televisie) besteden ze zes uur en aan overig betaald werk buiten het vakgebied gemiddeld acht uur. Onbetaalde activiteiten als acteur zoals reizen en auditeren en ander onbetaald werk op het vakgebied kosten respectievelijk negen en zes uren. ACT-leden besteden gemiddeld in totaal ongeveer 42 uur aan betaalde en onbetaalde werkzaamheden op hun vakgebied. De verhouding betaald en onbetaald werk op het vakgebied is 27:16 uur, bijna twee staat tot één.

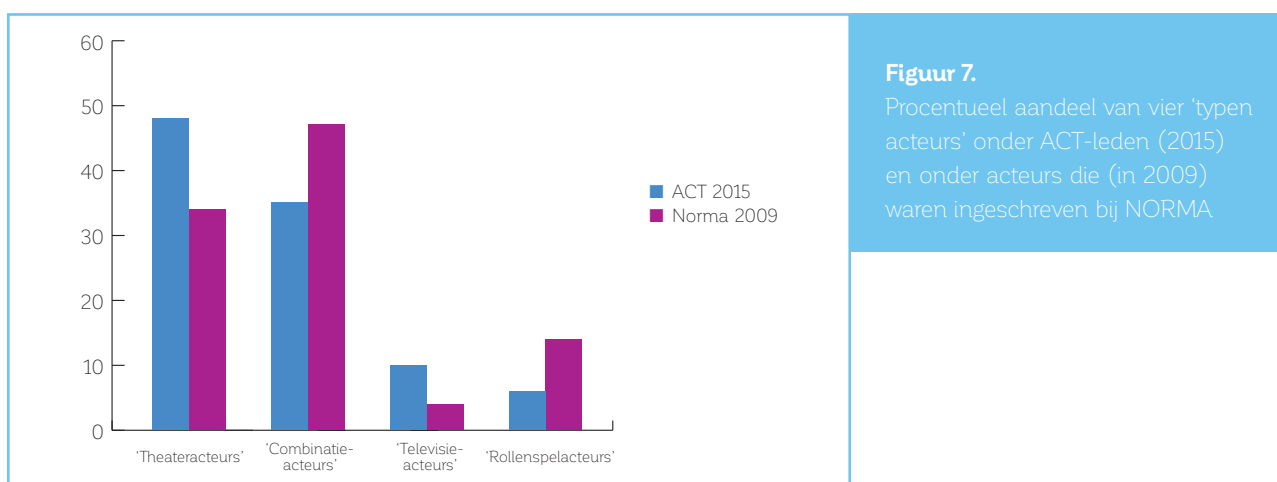
Vier 'acteursprofielen'. Acteurs zijn te typeren naar het aandeel van verschillende soorten betaalde acteerwerkzaamheden in hun 'werkportfolio', gemeten naar het aantal dagen dat ze daar in 2014 aan besteedden. Statistische analyse van deze gegevens levert vier typische profielen op.

- **Theateracteurs'.** De meeste ACT-leden (49%) zijn typische 'theateracteurs'. Zij spelen vooral in theaterproducties, werkten in 2014 gemiddeld 185 betaalde acteedagen waarvan 101 in gesubsidieerde en 50 in niet-gesubsidieerde producties.
- **'Combinatie-acteurs'.** De tweede groep (35%) combineert verschillende soorten werk op het gebied van theater, film en televisie, met name theaterwerk (19 dagen gesubsidieerd en 23 ongesubsidieerde producties), stemmenwerk (12 dagen) en televisie voor de publieke omroep (9 dagen). Zij hadden in 2014 minder betaalde acteedagen (94) dan de typische 'theateracteurs'.
- **'Televisie-acteurs'.** De derde groep is klein (10%) en doet vooral televisiewerk. In totaal hadden deze acteurs gemiddeld 53 betaalde acteedagen waarvan 15 dagen voor televisie van de publieke omroep en 18 voor televisie van de commerciële omroep.
- **Rollenspelacteurs'.** De vierde en laatste groep is ook klein (6%) maar doet veel betaald acteerwerk, gemiddeld 168 dagen, bijna allemaal als rollenspel-acteur of acteerwerk voor trainingen, coaching en dergelijke.

Nogmaals: het gaat hier niet om duidelijk te onderscheiden groepen acteurs maar om een *typering* van acteurs op basis van hun portfolio. De genoemde activiteiten vormen de kern van het portfolio maar veel acteurs doen ook (wel eens) werk buiten het werk dat hun portfolio typeert. Er zitten bijvoorbeeld

ook geen typische 'filmacteurs' bij omdat werk voor de film in Nederland te weinig voorkomt en dus altijd naast ander, frequenter acteerwerk wordt gedaan. Om te benadrukken dat het niet om aparte groepen gaat worden de vier typen acteurs in het volgende telkens in aanhalingstekens gezet.

De vier typen acteurs verschillen maar weinig van elkaar qua hoofdberoep dat ze noemen, qua aandeel van mannen en vrouwen, qua opleidingsniveau en qua geografische spreiding. Wel hebben 'rollenspelacteurs' vaker een docentenopleiding gevolgd dan de anderen. De typische 'theateracteurs' zijn vaker in loondienst dan de andere typen acteurs. Ze zijn gemiddeld ook jonger (37 jaar) dan de hele groep (40 jaar), recenter afgestudeerd (gemiddeld in 2003, tegen 2000 voor de hele groep) en dus ook nog niet zo lang als acteur werkzaam (gemiddeld sinds 2002 tegen 1998 voor de hele groep). Het ledenbestand van ACT wijkt in 2015 niet alleen qua leeftijd (wat jonger) maar ook qua 'typen acteurs' iets af van het NORMA-bestand in 2009. ACT telt verhoudingsgewijs meer 'theateracteurs' en 'televisie-acteurs' en minder 'combinatie-acteurs' en 'rollenspelacteurs'.

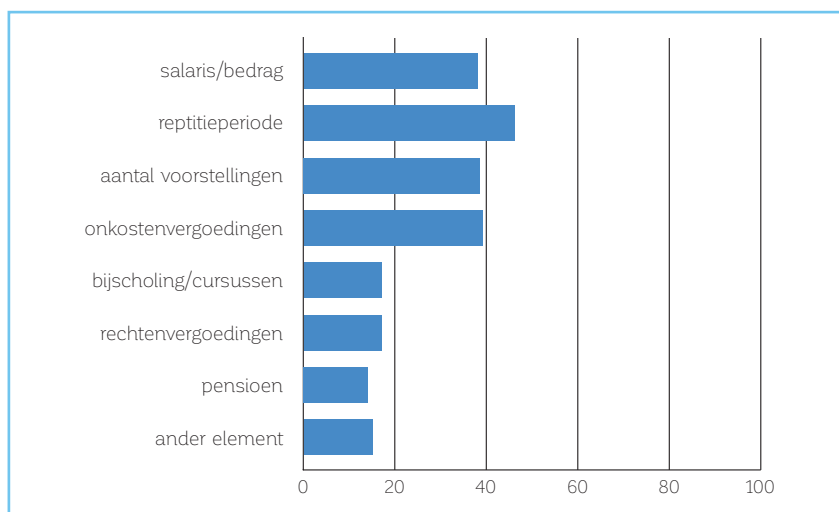

Figuur 7. Procentueel aandeel van vier 'typen acteurs' onder ACT-leden (2015) en onder acteurs die (in 2009) waren ingeschreven bij NORMA

In dit rapport maken we melding van verschillen en verbanden als ze statistisch significant zijn én als ze sterk genoeg zijn. Statistisch significant betekent dat een verschil of verband waarschijnlijk niet toevallig is: de kans dat het dat wel is, is lager dan 5%. Een verschil of verband is al snel significant (niet toevallig dus) als het aantal respondenten groot genoeg is. Belangrijker is dan, of het ook een behoorlijk sterk verschil of verband is. Dat is hier het geval als de statistische mate van samenhang tenminste 0,25 is op een schaal van 0 (geen enkel verschil of verband) tot 1 (volledig sluitend verschil of verband).

Aan werk komen doet ruim 70% van de ACT-leden altijd of meestal via eigen contacten. Bij de 'theateracteurs' en de 'rollenspelacteurs' ligt dat percentage nog wat hoger (79% en 86%), bij de 'televisieacteurs' veel lager (8%). Bijna 30% komt altijd of meestal via een castingbureau aan het werk; dit geldt bij uitstek voor de 'televisieacteurs' (58%).

Onderhandelen over contracten is een belangrijk onderdeel van het ondernemerschap van acteurs. Nagenoeg alle ACT-leden onderhandelen over een of meer aspecten van een nieuw contract: bijna allemaal over het salaris of honorarium (93%) en bijna driekwart ook over onkostenvergoedingen. Ongeveer de helft onderhandelt ook over de repetitieperiode (49%) en/of over rechtenvergoedingen (51%). Het aantal voorstellingen is voor een derde van de ACT-leden eveneens inzet van onderhandelen en het pensioen voor ruim een vijfde. Over scholing en cursussen (6%) onderhandelen maar weinig acteurs. Onderhandelen over rechtenvergoedingen en pensioenvoorzieningen lijkt in 2015 onder ACT-leden vaker te gebeuren dan onder de acteurs die in 2009 meewerkten aan *Spelen voor de kost*. Het resultaat van contractonderhandelingen stelt lang niet altijd tevreden. Vooral niet als het om pensioenvoorzieningen en rechtenvergoedingen gaat waar niet meer dan ongeveer 15% content over is. Onderhandelen over de repetitieperiode, onkostenvergoedingen, het aantal voorstellingen en het salaris stemt meer acteurs tevreden, maar ook niet meer dan rond de 40%.

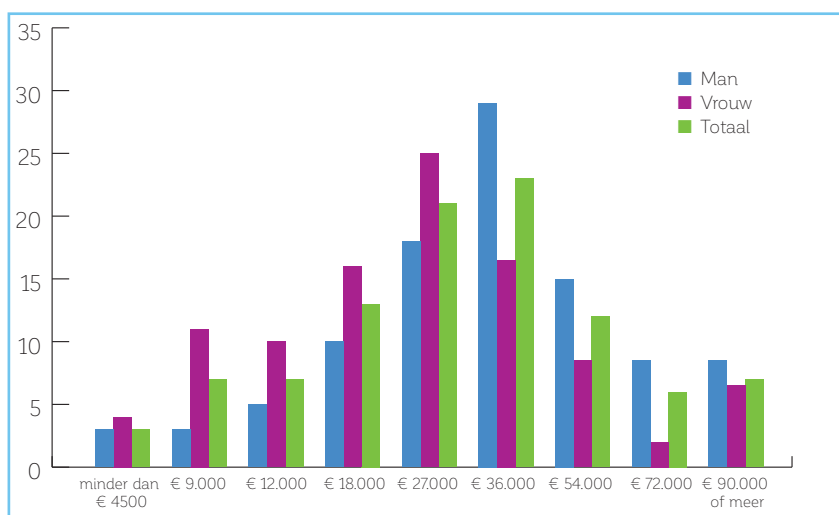

Figuur 8.

Percentage respondenten dat tevreden is over het resultaat van onderhandelingen over deze elementen

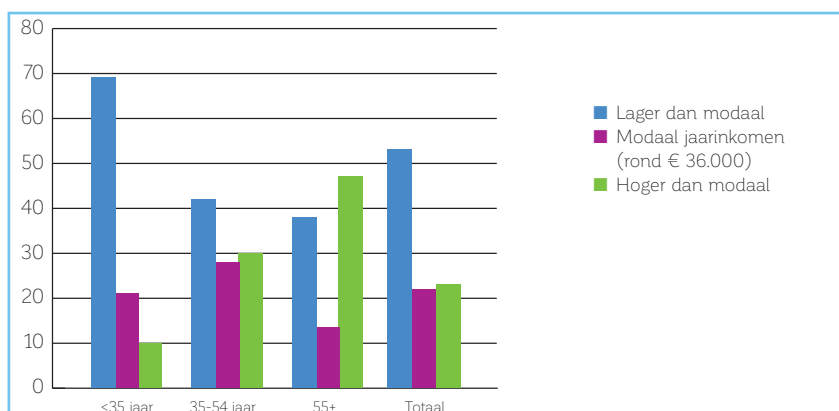
INKOMSTEN

Het modale bruto jaarinkomen van ACT-leden bedroeg in 2014 om en nabij de € 36.000.¹ Modaal betekent dat dat de grootste groep is: 23% van de leden had ongeveer dit jaarinkomen. Gevraagd is om van een reeks bedragen oplopend van nihil tot € 90.000 het bedrag aan te vinken waar het eigen jaarinkomen het dichtst bij lag. Meer dan de helft verdiende in 2014 minder dan modaal. Het jaarinkomen van jongere leden is lager dan van oudere, en er zijn naar verhouding meer vrouwen dan mannen wier jaarinkomen lager is dan modaal.

Figuur 9.

Percentage respondenten per inkomensklasse (bruto jaarinkomen, bij benadering) naar geslacht

Figuur 10.

Percentage respondenten naar inkomensklasse (bruto jaarinkomen, bij benadering) en leeftijdsgroep

¹ Dat komt ongeveer overeen met het modaal inkomen in Nederland volgens het Centraal Planbureau in 2014 (€ 34.000): <http://www.cpb.nl/cijfer/kerngegevensstabel-2012-2015-voor-het-centraal-economisch-plan-2014>.

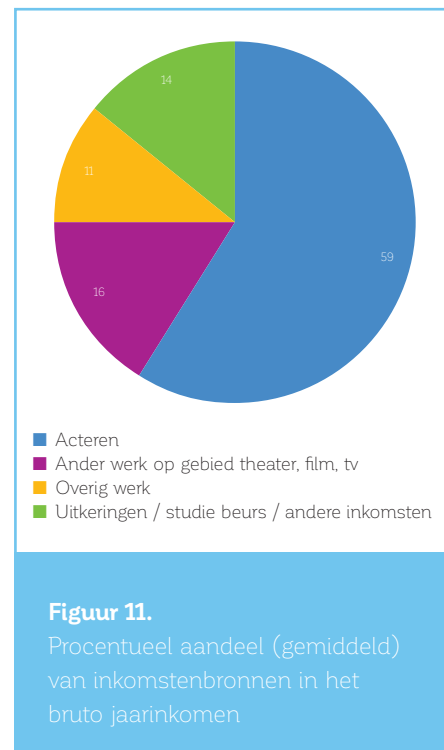
Inkomstenbronnen van acteurs zijn in vijf hoofdsoorten te verdelen:

- Inkomsten uit acteerwerk had in 2014 96% van de ACT-leden. Ruim 90% verwierf inkomsten met het spelen van rollen in theaterproducties, voor de film, in commercials, met stemmenwerk, en dergelijke; 25% verdiende met werk als rollenspelacteur, voor bedrijfstrainingen en dergelijke. Rechtenvergoedingen leveren 71% van de leden enige inkomsten op, meestal via NORMA (66%) of anders rechtstreeks via een producent (22%) en soms ook via andere organisaties Lira, Vevam/Sekam (6%). De wat oudere acteurs hebben vaker inkomsten uit rechtenvergoedingen (rond de 85%) dan de jongere acteurs (54%).
- (Ook) inkomsten uit *ander werk op het vakgebied* had 60% van de leden. Dat betreft vooral inkomsten uit lesgeven in theater/drama (37% van de leden), schrijven (20%) en regisseren (20%).
- (Ook) inkomsten uit *overig werk buiten het vakgebied* had 35%, bijvoorbeeld in de horeca of als postbezorger.
- (Ook) inkomsten uitkeringen (of een studiebeurs) had 31%, van wie driekwart een werkloosheidsuitkering.
- Tot slot had 13% (ook) *overige inkomsten niet uit werk*, bijvoorbeeld inkomsten uit vermogen, verhuur en dergelijke.

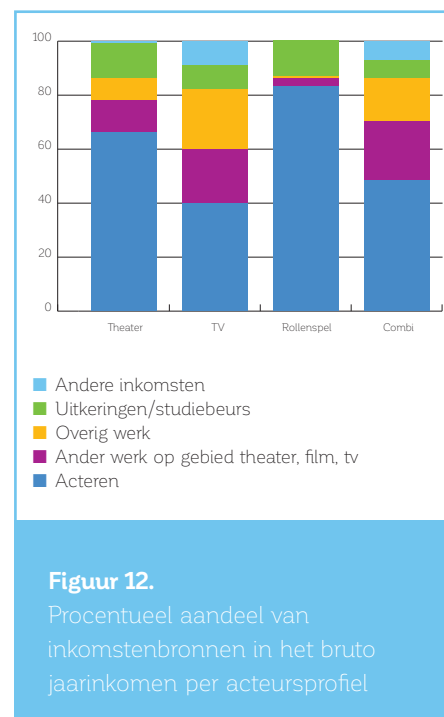
Het aandeel van acteerwerk in het totale jaarinkomen bedroeg gemiddeld (alle respondenten) bijna 60%. Ander werk op het vakgebied leverde gemiddeld 16% en overig werk buiten het vakgebied 11%. Uitkeringen maakten gemiddeld 10% uit van het jaarinkomen en overige inkomsten niet uit werk 4%.

Het aandeel van inkomsten uit acteerwerk ligt onder de 'theateracteurs' (67%) en de 'rollenspelacteurs' (83%) een stuk hoger dan onder de 'televisie-acteurs' (41%) en de 'combinatie-acteurs' (49%) die (gemiddeld) een betrekkelijk groot deel van hun inkomen uit ander werk op het vakgebied of ook buiten het vakgebied halen. Het aantal werkdagen dat acteurs aan verschillende soorten werk besteden varieert navenant: de 'theateracteurs' (197) en de 'rollenspelacteurs' (168) werken gemiddeld veel dagen als acteur, de 'televisie-acteurs' en de 'combinatie-acteurs' doen relatief veel ander werk op of buiten het vakgebied (respectievelijk 152 en 131).

Inkomsten uit werk op het vakgebied bestaan voor het grootste deel (gemiddeld 63%) uit honoraria en salaris voor acteerwerk. Dat aandeel is onder de typische 'theateracteurs' hoger dan gemiddeld: 76%. Uit rollenspelwerk (voor bedrijfstrainingen en dergelijke) komt gemiddeld genomen maar 9% van de inkomsten uit werk op het vakgebied maar dat aandeel is uiteraard heel hoog (78%) onder de typische 'rollenspelacteurs'. Lesgeven (drama, theater) en regisseren levert gemiddeld 7% van de inkomsten uit werk op het vakgebied. Zoals hierboven werd vermeld hebben veel acteurs inkomsten uit rechtenvergoedingen, maar het aandeel daarvan in hun inkomsten op het vakgebied is amper 5% (3% via NORMA, 1% rechtstreeks via producenten en andere rechtenvergoedingen praktisch nihil).

Figuur 11. Procentueel aandeel (gemiddeld) van inkomstenbronnen in het bruto jaarinkomen

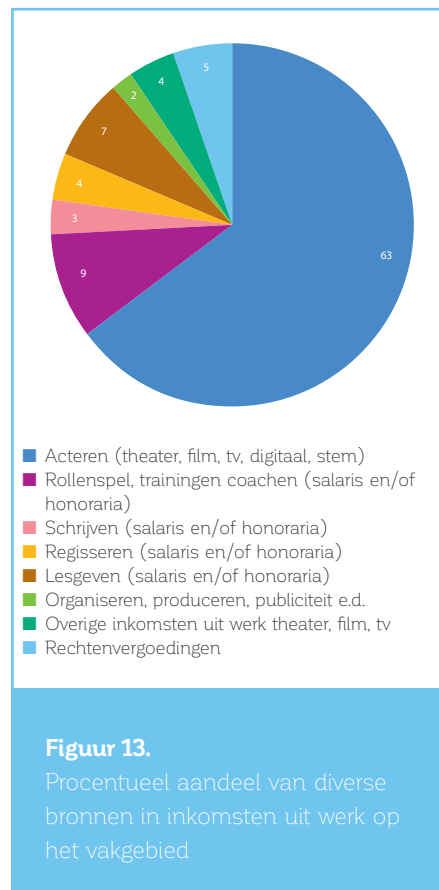

Figuur 12. Procentueel aandeel van inkomstenbronnen in het bruto jaarinkomen per acteursprofiel

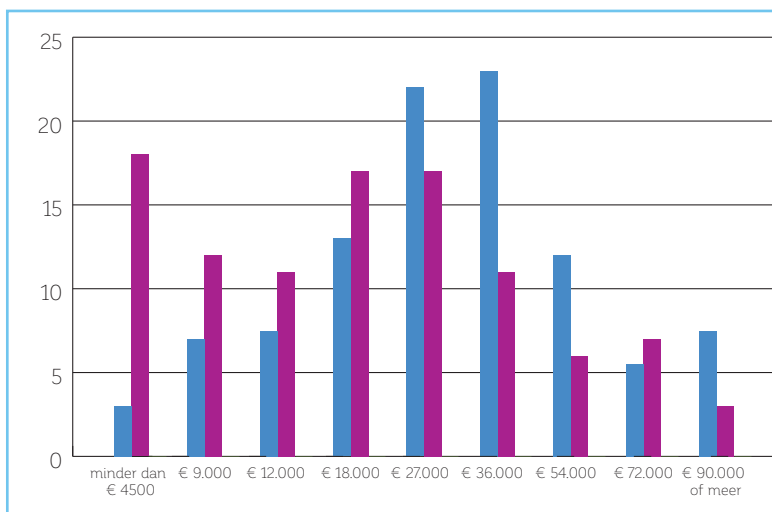
Vergoedingen per tijdseenheid variëren met het soort werkzaamheden.²

- In 2014 werkten ACT-leden gemiddeld drie maanden in gesubsidieerde theaterproducties en vier maanden in niet-gesubsidieerde theaterproducties. De helft van hen verdiende daar per maand niet meer dan bijna € 2.800 mee, de andere helft meer. In het gesubsidieerde en het ongesubsidieerde theater ligt het gemiddelde bruto maandsalaris nagenoeg op gelijke hoogte: ongeveer € 2.901.
- Werk voor film, televisie, radio en commercials (in beeld) wordt over het algemeen betaald per *opnamedag*. ACT-leden werkten in 2014 gemiddeld vier opnamedagen voor bioscoopfilms, acht dagen voor publieke televisiezenders en ook acht voor commerciële zenders. Reclame in beeld leverde gemiddeld één dag werk op en werk voor digitale mediaproducties twee dagen. Met reclame in beeld wordt gemiddeld per dag het meest verdiend: € 946. Werk voor bioscoopfilms levert per dag € 707 op en voor televisie tussen € 702 (publieke zenders) en € 750 (commerciële zenders). Met werk voor digitale mediaproducties wordt gemiddeld bijna € 530 verdiend. In 2009 (*Spelen voor de kost*) waren die bedragen ongeveer hetzelfde.
- Stemmenwerk voor animatie, hoorspel, reclame (niet in beeld) en documentaires levert gemiddeld niet meer dan twee uur werk op. Dit werk wordt meestal per uur betaald. Het gemiddelde honorarium per uur voor animatie, hoorspel, reclame (niet in beeld) en documentaires ligt respectievelijk bij € 129, € 141, € 351 en € 135. De typische ‘televisieacteurs’ verdienden in 2014 per uur veel meer met stemmenwerk voor animatie en reclame dan de andere typen acteurs.
- Rollenspelwerk leverde ACT-leden in 2014 gemiddeld elf dagen werk op. Het gemiddelde honorarium voor dat werk bedroeg € 329 per dag.
- Lesgeven (drama/theater) doen ACT-leden gemiddeld drie lessen per week. Hier wordt gemiddeld € 47 per uur mee verdiend.

Inkomsten uit acteerwerk zijn scheef verdeeld in vergelijking met het totale jaarinkomen: er zijn tamelijk veel ACT-leden die tamelijk weinig verdienen met acteren en tamelijk weinig die er veel mee verdienen. Het modale ACT-lid – de grootste groep dus – verdiende in 2014 minder dan € 4.500 met acteerwerk.

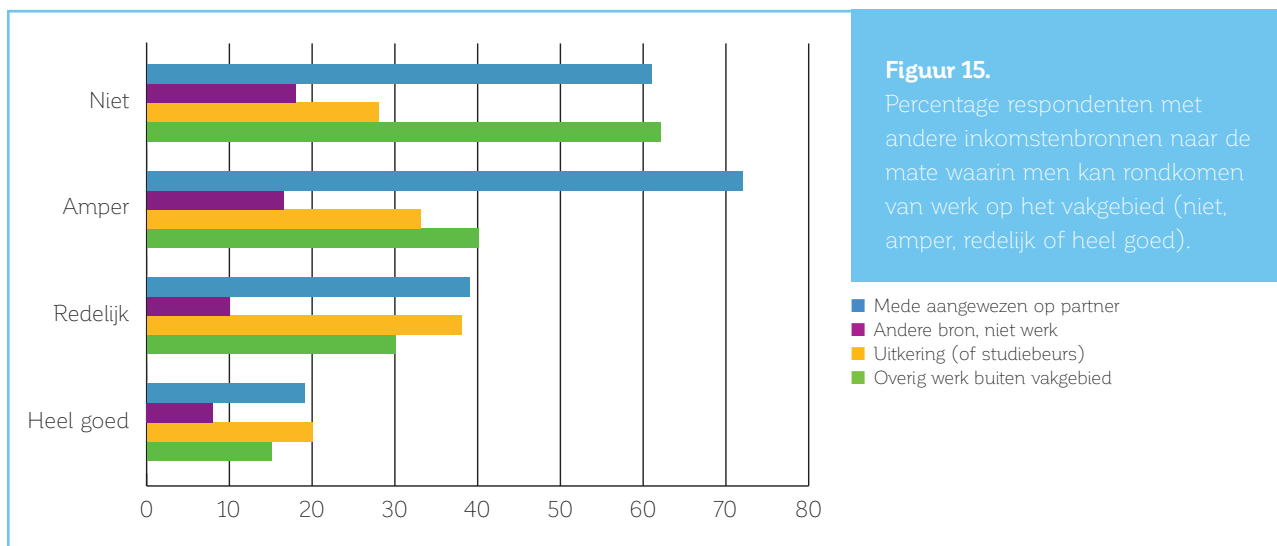

Figuur 13.
Procentueel aandeel van diverse bronnen in inkomsten uit werk op het vakgebied

Figuur 14.
Percentage respondenten per inkomensklasse van het bruto jaarinkomen en van bruto inkomsten uit acteerwerk, bij benadering

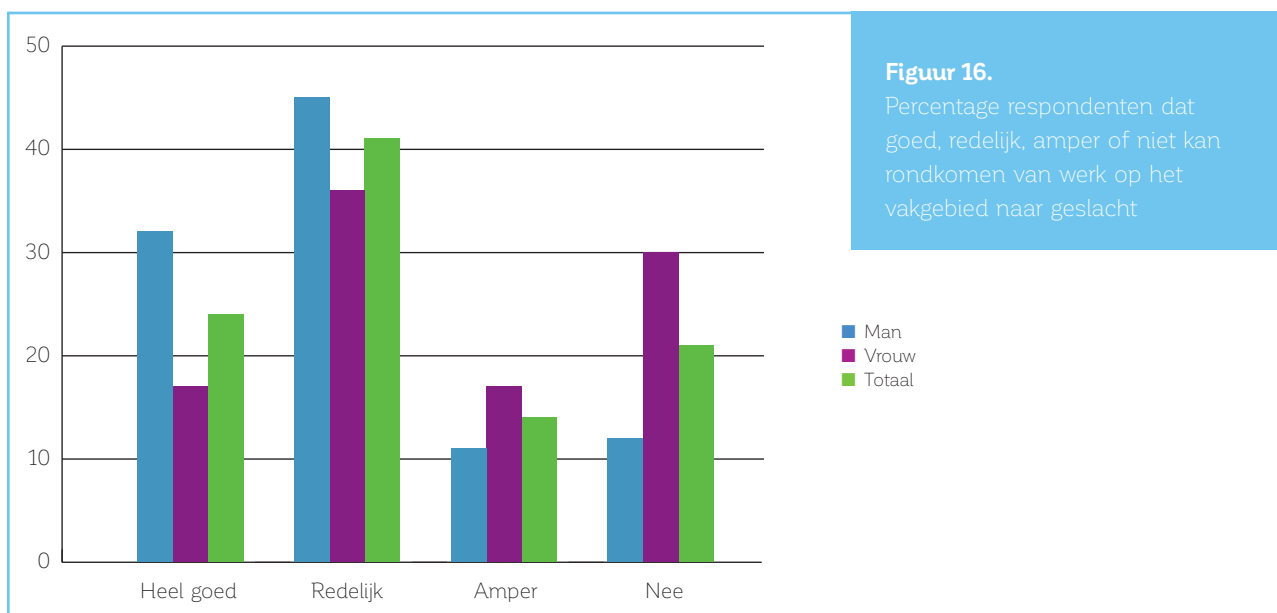
² Alle genoemde gemiddelde bedragen zijn gecorrigeerd voor uitschieters.

Rondkomen van acteerwerk en ander werk op het vakgebied kan een kwart van de ACT-leden naar eigen zeggen heel goed en bijna 40% redelijk. De rest staat er minder goed voor: 15% kan er amper van rondkomen en een vijfde (21%) helemaal niet. Wie niet of amper kan rondkomen van werk op het vakgebied heeft veel vaker inkomsten uit overig werk *buiten* het vakgebied, of is – als hij of zij samenwoont met een partner – mede aangewezen op inkomsten van zijn of haar partner. Bijna driekwart van de ACT-leden heeft een huishouden met zijn of haar partner; daarvan is maar liefst 43% mede aangewezen op inkomsten van die partner.

De hoogte van *feitelijke inkomsten uit acteerwerk* correspondeert ook met het antwoord op de vraag of men kan rondkomen van werk op het vakgebied: het daalt van gemiddeld bijna € 44.000 en ruim € 25.000 onder degenen die daar heel goed of redelijk van kunnen rondkomen tot nog geen € 13.000 en minder dan € 6.000 onder degenen die dat amper of niet kunnen.

Er zijn relatief meer vrouwen dan mannen die amper of niet kunnen rondkomen van werk op hun vakgebied en die dus ook andere inkomsten nodig hebben.

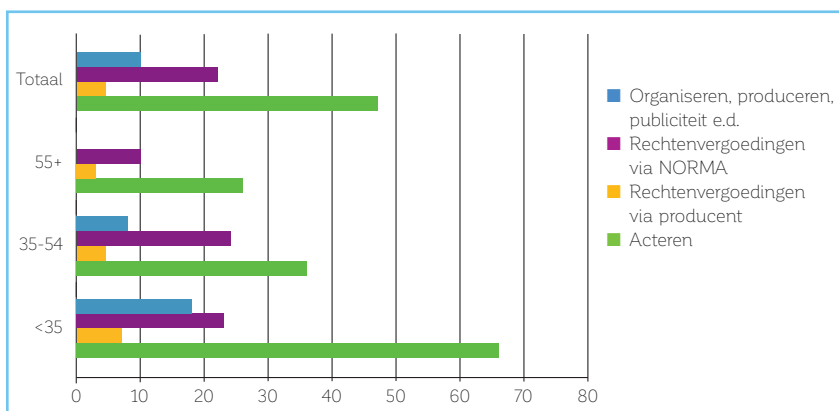

TERUGBLIK EN VOORUITZICHTEN

In de afgelopen vier jaar heeft bijna de helft (47%) van de ACT-leden zijn of haar inkomsten uit acteerwerk zien stijgen. De typische 'theateracteurs' zeggen dat vaker (62%) dan de andere typen acteurs. De helft van de typische 'rollenspelacteurs' zegt juist dat hun inkomsten uit acteerwerk gedaald zijn (tegen 28% van alle respondenten). De over het geheel genomen positieve inschatting van de ontwikkeling van inkomsten uit acteerwerk is opmerkelijk omdat inkomsten uit acteren volgens *Spelen voor de kost* in 2008, gecorrigeerd voor inflatie, zeker niet lager waren. Misschien denkt men aan de absolute tarieven en houdt men geen rekening met het feit dat een euro in 2014 minder waard is dan vijf jaar eerder. Een zuivere vergelijking is echter niet goed te maken omdat het profiel van ACT-leden niet precies overeenkomt met dat van de acteurs in het NORMA-bestand.

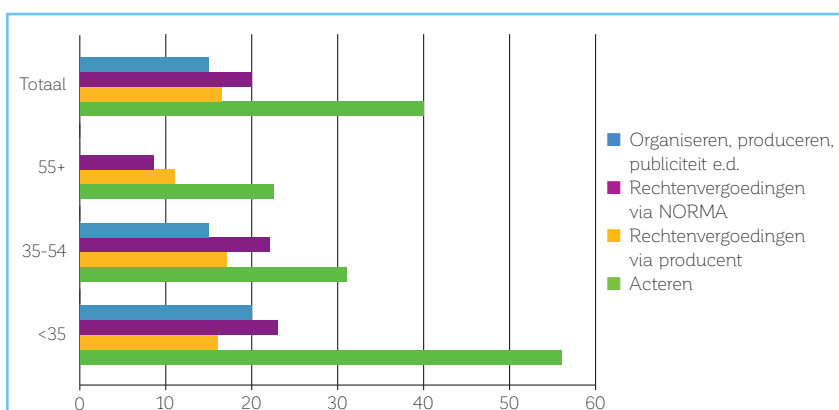
Vergeleken met *Spelen voor de kost* maken evenveel ACT-leden in 2015 melding van een stijging van inkomsten uit acteerwerk als de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meewerkten. Over de toename van inkomsten uit rechtenvergoedingen zijn ACT-leden in 2015 aanzienlijk *minder* positief dan de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meededen. Dat geldt ook voor inkomsten uit werk als rollenspelacteur, schrijven, regisseren en lesgeven.

Jongeren zijn positiever gestemd over de ontwikkeling van hun inkomsten dan oudere acteurs. Vooral jongere ACT-leden vermelden dat hun inkomsten uit acteerwerk zijn toegenomen, terwijl de oudere acteurs juist een daling zien. Dat geldt ook voor inkomsten uit rechtenvergoedingen en uit organiseren, produceren en publiciteit. Dit verschil kan berusten op het feit dat de beroepspraktijk van jongere acteurs zich na hun opleiding snel kan ontwikkelen, terwijl oudere acteurs na jaren werk en ervaring hun plafond hebben bereikt qua inkomsten uit acteerwerk en misschien ook minder werk krijgen.

Figuur 17.

Percentage van respondenten die zeggen dat deze inkomsten uit werk op het vakgebied in de afgelopen vier jaar zijn gestegen, naar leeftijd.

Figuur 18.

Percentage van respondenten die verwachten dat deze inkomsten uit werk op het vakgebied de komende twee jaar zullen stijgen, naar leeftijd.

Ontwikkelingen in de komende twee jaren worden in 2015 door de leden van ACT wat minder rooskleurig ingeschat dan door de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meededen, hoewel er ook nu een flinke groep is (40%) die verwacht dat hun inkomsten uit acteren zullen toenemen; in 2009 was dat nog 50%. Verwachtingen ten aanzien van inkomsten uit rechtenvergoedingen en uit ander werk (niet acteren) op het vakgebied zijn in 2015 wat 'vlakker' dan in 2009. Er zijn nu minder acteurs die een stijging of juist daling van deze inkomsten voorzien en meer die denken dat een en ander ongeveer gelijk zal blijven. Jongere acteurs over het algemeen zijn veel optimistischer over hun vooruitzichten dan oudere acteurs, vooral voor wat betreft hun inkomsten uit acteerwerk.

Het kan verkeren. Veel respondenten maken van de gelegenheid gebruik om aan het eind van de vragenlijst een toelichting te geven bij hun antwoorden op vragen naar de ontwikkeling van hun inkomsten. Een aantal acteurs merkt op dat 2014 heel gunstig was maar dat er ook jaren zijn dat dat anders is. Bijvoorbeeld: '2014 was een goed jaar, maar het kan enorm verschillen. Dus neem het niet te rooskleurig. Er zijn jaren dat ik zes maanden in de WW zit, helaas.' Ander voorbeeld: '2014 was voor mij een uitzonderlijk goed financieel jaar, dus daarmee niet geheel exemplarisch. Je hebt als freelancer nu eenmaal goede en minder goede jaren. En ook extreem goede en extreem slechte jaren. Ik ben ook eens ruim een jaar werkeloos geweest.'

Voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid en pensioen hebben ook met vooruitzichten voor de toekomst te maken. Verplicht verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid als werknemer is 35% van de ACT-leden, niet verzekerd is 61%. Deelname aan een broodfonds of aan een (vrijwillige) particuliere verzekering als zelfstandige is nagenoeg afwezig onder acteurs. Sparen voor een ouderdomspensioen naast de AOW doet 23% als werknemer via de werkgever. Zo'n 35% legt iets opzij voor de oude dag. De helft van de ACT-leden (48%) heeft daar (nog) geen voorzieningen voor getroffen, jongere leden nog iets minder dan de oudere.

HOOFDPUNTEN OP EEN RIJ

- De *ACT Monitor 2015* geeft een beeld van het werk en de inkomsten van de leden van ACT, belangenvereniging van acteurs in Nederland. De online-vragenlijst is gedeeltelijk ingevuld door bijna 40% van de ruim 1.000 leden en volledig door bijna een kwart. De rapportage heeft betrekking op de laatste groep van bijna 250 leden die de vragenlijst helemaal invulden.
- Nagenoeg alle ACT-leden noemen zich acteur van beroep. De helft is man en de helft vrouw en de gemiddelde leeftijd is 40 jaar. Ruim 80% heeft een hbo-theateropleiding gedaan en bijna 10% een andere beroepsopleiding op theatergebied.
- De helft van de ACT-leden is (in maart 2015) alleen zelfstandig werkzaam (zzp'er, enkelen eigen bedrijf), ruim 40% alleen in loondienst en de rest (8%) zowel zelfstandig als in loondienst.
- Bijna 80% van de ACT-leden is *ingeschreven bij rechtenorganisatie NORMA*, acteurs die jonger zijn dan 35 jaar veel minder (40%) dan de oudere leden (ruim 90%).
- Bijna alle ACT-leden (98%) doen *acteerwerk* en verdienen daar geld mee: in het theater, voor de camera, in de studio, of als rollenspelacteur bij bedrijfstrainingen en dergelijke. Op grond van het aantal dagen dat ze aan verschillende soorten acteerwerk besteden, zijn ACT-leden in vier typen te verdelen: typische 'theateracteurs' (49%), 'televisieacteurs' (10%), 'rollenspelacteurs' (6%) en 'combinatie-acteurs' (35%).
- Bijna twee derde van de ACT-leden (63%) doet naast acteerwerk ook *ander betaald werk op het vakgebied*, vooral lesgeven (theater, drama) of ook regisseren, produceren en dergelijke.
- Een derde (32%) heeft (tevens) *overige betaalde werkzaamheden buiten het vakgebied*, bijvoorbeeld in de horeca of als postbezorger.
- *Onbetaalde activiteiten* – auditeren, promotie, reizen, studeren en dergelijke – maken deel uit van het acteursvak. Elke twee uur betaald acteerwerk en ander werk op het vakgebied 'kost' ruim één uur onbetaalde activiteiten die daar direct mee verbonden zijn.
- Bijna alle ACT-leden *onderhandelen* (of laten hun agent onderhandelen) over het salaris of honorarium en vier op de tien is redelijk tevreden over het resultaat hiervan. Het minst tevreden zijn ze met het resultaat van onderhandelingen over rechtenvergoedingen en pensioenregelingen.
- Het *modale bruto jaarinkomen* van ACT-leden bedroeg in 2014 om en nabij de € 36.000, wat ongeveer overeenkomt met het modaal inkomen in Nederland. Modaal betekent dat dat de grootste groep is: bijna een kwart van de leden had ongeveer dit jaarinkomen. Meer dan de helft verdiende in 2014 echter minder. Het jaarinkomen van jongere leden is lager dan van oudere, en er zijn meer vrouwen dan mannen wier jaarinkomen lager is dan modaal.
- Bijna alle ACT-leden hadden in 2014 inkomsten uit acteerwerk, 60% (ook) uit ander werk op het vakgebied en 35% (tevens) uit werk buiten het vakgebied. Bijna een derde had (ook) een uitkering, meestal een werkloosheidsuitkering.
- Het procentuele *aandeel* van acteerwerk in het totale jaarinkomen bedroeg gemiddeld bijna 60%. Ander werk op het vakgebied leverde gemiddeld 16% en overig werk buiten het vakgebied 11%. Uitkeringen maakten gemiddeld 10% uit van het jaarinkomen.
- Ruim 70% van de ACT-leden heeft enige inkomsten uit *rechtenvergoedingen* maar het aandeel daarvan in de inkomsten uit werk op het vakgebied is met 5% maar heel gering.
- *Inkomsten uit acteerwerk zijn scheef verdeeld* in vergelijking met het totale jaarinkomen: er zijn tamelijk veel ACT-leden die tamelijk weinig verdienen met acteren en tamelijk weinig die er veel mee verdienen. Het modale ACT-lid – de grootste groep dus – verdiende in 2014 minder dan € 4.500 met acteerwerk.
- Bijna twee derde van de ACT-leden kan naar eigen zeggen goed of redelijk *rondkomen van acteerwerk en ander werk op het vakgebied*. De rest staat er minder goed voor: 15% kan er amper van rondkomen en vijfde (21%) helemaal niet. Wie niet of amper kan rondkomen van werk op het vakgebied heeft veel vaker inkomsten uit overig werk buiten het vakgebied, of is – als hij of zij samenwoont met een partner – mede aangewezen op inkomsten van zijn of haar partner.
- Bijna driekwart van de ACT-leden heeft een huishouden met zijn of haar *partner*, maar liefst 43% van hen is mede aangewezen op inkomsten van hun partner.
- ACT-leden, vooral de jongeren onder hen, zijn in 2015 *tamelijk positief gestemd* over de ontwikkeling van hun inkomsten uit acteerwerk in de laatste vier jaar, en de jongere leden verwachten dat die inkomsten ook de komende twee jaar zullen toenemen.
- Nog geen 40% van de ACT-leden dekt zich enigszins in tegen risico's van *arbeidsongeschiktheid* en de helft heeft geen enkele *oudedagsvoorziening* getroffen.

